

Til
Stortingets kontroll – og konstitusjonskomité

Oslo, 20.10.2010

Kommentarer til Riksrevisjonens undersøkelse av arbeidet med å sikre og tilgjengeliggjøre arkivene i kommunal sektor- Dokument 3: 13 (2009 – 2010)

Norsk Arkivråd (NA) er landets største arkivfaglige organisasjon med over 1200 medlemmer fra privat, kommunal og statlig sektor, og vi har lang erfaring og bred kjennskap til arkivfaglige spørsmål og problemstillinger. Vårt formål er å arbeide for effektiv organisering av arkivarbeidet – det vi kaller *arkivdanning* – i offentlige og private organ og bedrifter. NA arbeider for å skape forståelse for arkivarbeidets viktige funksjon. Vi arrangerer en rekke kurs og seminarer om arkivdanning og offentlighetsprinsippet og vi har vært pådriver for å få utdanning på universitets- og høgskolenivå.

Vi støtter hovedkritikken til Riksrevisjonen knyttet til den manglende oppfølging av arkiv i kommunal sektor.

Etter vårt syn er det flere grep som bør tas for å få en bedre styring og prioritering av dette området.

1) Arkivdanning bør flyttes ut av Kulturdepartementet og over til Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi)

All arkivdanning (i fagsystemer, registre og systemer basert på **Norsk Arkivstandard – Noark**) er i dag elektronisk og mange av disse er fellessystemer for flere virksomheter. Det er behov for veiledning/”beste praksis” etc. på gode løsninger og tilrettelegge for gjenbruk og erfaringsutveksling i kravspesifiseringsarbeid, standardisering osv.

Arkivdanning har mange sider og resultatet av denne arkivdanningsprosessen har verdi for:

- Arkivskaperen selv i den daglige bruken for å holde oversikt over saker som er til behandling og hvordan saker er blitt behandlet. Kort sagt virksomhetens felles hukommelse og garantist for likebehandling, tillit til det offentlige, gjenbruk av offentlig informasjon. For kommunene er elektronisk arkiv en helt avgjørende ”komponent” i forbindelse med realisering av e-forvaltning/døgnåpen forvaltning
- Rettsikkerhet (for eksempel det å kunne se sin egen barnevernsmappe 30 år etter)
- Allmennhetens mulighet for innsyn i forvaltningen (kravene om offentlig postjournal, OEP eller annen publisering av offentlig journal)
- Innsyn for forskere (forskning her og nå og forskning på eldre arkivmateriale)
- Kulturell og historisk verdi

Kulturdepartementet som overordnet organ, ser bare en liten del av dette, og med overføringen av resten av ABM-u's tilskuddsforvaltning til Kulturrådet blir arkiv redusert til kultur og kunstfaglig virksomhet, jf. kulturminister Huitfeldts debattinnlegg i Aftenposten 5.10.2010.

Dette er etter vårt syn et altfor snevert perspektiv og viser manglende forståelse for arkivets funksjon i det daglige virke i kommunene og i et lengre perspektiv. Norsk Arkivråds medlemmer ser seg selv ikke som kulturarbeidere!

Etter at Riksarkivaren lanserte den siste versjonen av Noarkstandarden (Noark 5), er all "saksbehandling" lukket ut av standarden og den er blitt en ren arkiv- og depotstandard.

Kulturdepartementet og Riksarkivaren konsentrerer seg om bevarings- og depotaspektet, men ingen ser helheten i arkivdanningen. Etter vår mening så mangler det forståelse for at hvis de skal få alle bevaringsverdige arkivsaker til arkivdepot, så må det tas grep om arkivdanningen, og den er i dag elektronisk, og den skjer i svært mange og ulike saksbehandlingssystemer/verktøy/fagsystemer/registre.

Vi synes det er bra at ansvaret for *Offentlig elektronisk postjournal* (OEP) er lagt til Difi, men vi savner en helhetlig tenkning rundt arkivdanningen (ikke bare som er "nøkkel til" innsyn og offentlighet). Det er i dag ingen som tar et overordnet ansvar for god "saksbehandling" i offentlig forvaltning og effektive løsninger for den. Sammenhengen mellom postjournal og arkivdanning gjør at Norsk Arkivråd synes det ville være naturlig om Difi også fikk ansvar for hele arkivdanningen. Difi omtaler på hjemmesiden sine arbeidsoppgaver slik "Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) skal bidra til å utvikle og fornye offentlig sektor, styrke samordning og tilby fellesløsninger. Målet vårt er at offentlig sektor skal ta i bruk Difi sine kunnskaper, verkemiddel og verktøy, noko vi berre kan oppnå i samhandling og dialog med andre. Godt samarbeid med resten av forvaltninga er den viktigaste føresetnaden for at vi skal lukkast. Difi har eit spesielt ansvar for fornying og utvikling av offentlig sektor på områda IKT, anskaffingar, kommunikasjon, organisering, verkemiddelbruk og opplæring".

2) Utdanning og kompetanse innen dette området må styrkes

I Riksrevisjonens rapport kommer det fram at kommunene etterlyser kompetanse på arkivområdet. Vi mener at dette området bør styrkes gjennom arkivutdanningstilbud på universitets – og høøgskolenivå og støtte til de som driver kurs og etterutdanning innen fagområdet.

Norge har ikke utdanning innen arkivfag på masternivå. Slikt tilbud finnes i flere europeiske land, USA og Australia. Norsk Arkivråd har vært, og er en pådriver for bedre utdanningstilbud, og vi tok for nesten 20 år siden initiativ til et samarbeid med Riksarkivaren for å få utdanning innen fagområdet. Arkivakademiet ble stiftet, og er primært et utdanningstilbud på deltid for de som arbeider til daglig i arkivene. De siste årene har vi også søkt samarbeid med Universitetet i Oslo og Høgskolen i Oslo for å få høyere utdanning innen fagfeltet, og vi delfinansierer nå en professor II i arkivvitenskap ved HiO.

Vi bidrar gjerne i en videre diskusjon med utdyping av våre forslag rundt hvordan få til en bedre styring og kvalitet på kommunale arkiver, men ser det som avgjørende at perspektivet utvides til å inkludere utfordringer knyttet til arkivdanningen og ikke bare til depot.

Med vennlig hilsen

Vilde Ronge
Leder
Norsk Arkivråd

Kopi: Riksrevisjonen